

OBCHODOVANIE S ĽUĎMI

NOVODOBÉ OTROCTVO

Mgr. Kristína Vendéghová - Oddelenie prevencie CPPPaP Galanta

Čo je obchodovanie s ľuďmi?

Ide o trestný čin, pri ktorom sa človek stáva obeťou dobrovoľného alebo nedobrovoľného presunu na iné miesto, najčastejšie do iného štátu, kde je zneužívaný na rôzne druhy nútenej práce s cieľom ekonomického zisku. Na získanie obete obchodníci často využívajú podvod a klamstvo, predstierajú lásku alebo milým prístupom budujú dôveru a po príchode do krajiny násilím, zastrášaním, vydieraním nútia obeť k „práci“.

Mechanizmus obchodovania s ľuďmi

1. Verbovanie (nábor)

Existujú rôzne spôsoby, akými obchodníci lákajú svoje obeť.

Okrem iných je to vidina zlepšenia finančnej situácie, zneužitie snov a pod. Medzi najčastejšie známe metódy náboru patria tieto:

- a. **Individuálny nábor na rôznych verejných miestach** (bary, diskotéky, kluby)
- b. **Nábor prostredníctvom neformálnych sietí** (rodina, známi, priatelia)
- c. **Nábor prostredníctvom inzerátov** (ponuka dobre platenej práce, štúdia v zahraničí)
- d. **Nábor prostredníctvom agentúr** (pracovné, sprostredkovateľské, cestovné, sobášne)
- e. **Nábor prostredníctvom internetu**
- f. **Nábor použitím násilia** (spáchaním trestného činu –únosu)

2. Transport, prechovávanie a prijímanie

Charakteristický znak obchodovania s ľuďmi.

Osoba sa prepravuje z jedného miesta do druhého, najčastejšie do inej krajiny. Aby sa zločinecké organizácie prispôbili neustálym zmenám v kontrolách, trasy obchodovania s ľuďmi sa neustále menia. Na prekročenie hraníc sa využíva automobilová, letecká aj lodná doprava. Obchodníci najčastejšie volia bežné spôsoby cestovania, pretože sú lacnejšie a zároveň u obetí vyvolávajú dojem, že cesta má legitímny cieľ. Obchodovanie sa však môže diať aj v rámci krajiny pôvodu a obeť pritom nemusí prekročiť hranice.

3. Donútenie a zneužívanie

Najčastejšie nástroje a spôsoby :

- a. **Nelegálny pobyt a práca** – obeť sú bez dokladov a kvôli tomu majú strach v prípade problémov sa obrátiť na políciu
- b. **Závislosť od obchodníka** – za „prácu“ často nedostávajú nijaké peniaze
- c. **Izolácia** – obeť sú bez dokladov a bez potenciálnych spriaznených osôb, ktoré by mohli poskytnúť pomoc, často nepoznajú prostredie ani jazyk
- d. **Vyhrážky, násilie, podávanie drog** – obeť sú prinútené robiť to, čo od nich obchodník vyžaduje

Často je obeť obmedzovaná sloboda pohybu, resp. je ich pohyb kontrolovaný. Nie všetky obchodované osoby sú vystavené všetkým vyššie uvedeným situáciám. Niekedy sa fyzické násilie vôbec nemusí vyskytnúť.

Formy obchodovania s ľuďmi

- **Sexuálne vykorisťovanie** – nútená práca v sexbiznise
- **Nútená práca** – práca v domácnosti v otrockých podmienkach, zamestnania v továrenskej výrobe, v stavebnom priemysle, v poľnohospodárstve a pod., kedy obeť pracujú v neľudských podmienkach – bez príjmu alebo za nízky príjem, na pracoviskách navyše dochádza k rôznym formám fyzického, psychického, sexuálneho týrania a zneužívania
- **Nútený sobáš** – ženy sú často vystavené fyzickému násiliu, domácemu násiliu, nútenej prostitúcii alebo kombinácii rôznych foriem donucovania a sľúbenú odmenu nikdy nedostanú

- **Nútené žobranie** – týka sa to najmä maloletých, starších ľudí alebo ľudí s telesným postihnutím – väčšinou sú zväžaní z malých okrajových dedín do veľkomiest susedného štátu, na útek sú veľmi slabí, imobilní či starí, v okolí nikoho nepoznajú, sú pod neustálym dohľadom, tlakom a zavražďovaním ľuďmi, ktorí ich ovládajú
- **Nelegálna adopcia** – zo skúseností vyplýva, že ide o sprostredkovanie nelegálnej adopcie pre neplodné páry v krajinách západnej Európy
- **Nelegálny obchod s ľudskými orgánmi** - Obchodovanie s orgánmi a transplantácie na čierno
- **Zneužitie sociálneho systému** – zneužitie dokladov (napr. rodné listy detí) obchodovanej osoby, aby na ňu nezákonne poberali sociálne dávky, alebo sa prostredníctvom údajov a dokumentácie o klientovi dopustia úverových a poisťných podvodov

Obchodovanie s ľuďmi zasahuje krajiny po celom svete. Boj proti tomuto fenoménu je neľahký aj vzhľadom na to, že sa neustále objavujú nové spôsoby jeho páchania. Podobne ako mnohé iné nelegálne činnosti, aj obchodovanie s ľuďmi organizujú najmä rozsiahle, hierarchicky štruktúrované zločinecké skupiny.

Obete obchodovania s ľuďmi

- Obeťou obchodovania s ľuďmi sa môže stať ktokoľvek, bez ohľadu na vek, pohlavie, vzdelanie či sociálno-ekonomický status.
- Odhaduje sa, že len v Európe sa stane obeťami obchodovania s ľuďmi každoročne 250-tisíc ľudí.
- Veľa obetí obchodníka pozná. Drvivá väčšina obetí je naverbovaná prostredníctvom osobného kontaktu s príbuznými či známymi, a to je v priemere až osemnásobne viac ako iným spôsobom (napr. cez inzerát, noviny a pod.)

Príbehy Slovákov

Obchodovanie s ľuďmi sa týka aj Slovákov.

Kedže obchod s ľuďmi je celosvetovo tretím najvýnosnejším nelegálnym obchodom a dotýka sa aj našej krajiny, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky v tejto oblasti aktívne pôsobí. Obchodovanie s ľuďmi sa môže týkať naozaj každého.

Po roku 1989 sa Slovensko stalo krajinou, z ktorej pochádzajú obeť obchodovania s ľuďmi, alebo cez ktorú obchodníci svoje obeť prevádzajú. Obeť obchodovania s ľuďmi zo Slovenska smerujú predovšetkým do Veľkej Británie, Nemecka, Belgicka, Holandska, Rakúska, Českej republiky, Talianska, Švajčiarska, Poľska či Švédska. V posledných rokoch sa objavujú informácie, že aj Slovensko sa stalo cieľovou krajinou, v ktorej dochádza k obchodovaniu s ľuďmi a obeťami sa stávajú Slováci aj cudzinci.

Nútená prostitúcia

Príbeh porozprávala najlepšia kamarátka obeti. Raz sa na ich diskotéke objavil cudzí chalan. Bol strašne pekný. Všetky chceli, aby si ich všimol, ale on si vybral Petru. Začali spolu chodiť, veľmi sa zaľúbila. A on ju rozmaznával: stále nové oblečenie, drahé darčeky...Všetky jej závideli a ona

bola úplne šťastná. Asi po troch mesiacoch kamarátkam povedala, že ide so Sašom do Švédska. Vraj mu kamarát ponúkol prácu v bare a môže vziať aj Petru... Nikomu o sebe nedala nič vedieť... Potom sa bez ohlásenia vrátila. Vyzerala unavená, nervózna. Peniaze nemala, vraj ich tam všetky pomíňala. Až po mesiaci sa u kamarátky v izbe rozplakala a povedala jej ako to bolo naozaj. Že prišli do baru toho kamoša, Saša jej zobral doklady, šaty, nechal jej len to, čo mala na sebe. Predal ju. Majiteľ baru ju prinútil, aby preňho pracovala a zarábala prostitúciou...

Nútené žobranie

nútený žobrať už dávnejšie v Rakúsku a Holandsku. Človek, ktorý ho pred niekoľkými rokmi zobchodoval na žobranie do Rakúska, bol odsúdený. Tentoraz uniesli dvaja muži fyzicky postihnutého muža priamo pred obchodu v meste. Natlačili ho do dodávky a vyhrážali sa mu bitkou, ak by sa pokúsil proti únosu vzoprieť. Po niekoľkých dňoch žobrania zistil, že jeho únoscovia podobným spôsobom vykorisťovali aj ďalších ťažko zdravotne postihnutých mužov – niektorí boli odkázaní na invalidné vozíčky. Striedali mestá, bez možnosti hygieny a kvalitnej stravy či dôstojných podmienok na prespatie, márne čakali aspoň malý podiel z vyžobranej sumy.

Nútený sobáš

Osemnásťročná Zuzana patrí medzi atraktívne mladé dámy. Po skončení strednej školy sa obzerala po zamestnaní. Sondovala ponuky medzi známymi, sledovala novinové inzeráty. Jedného dňa prišiel za ňou priateľ s ponukou, ktorá ju okamžite upútala. Hovoril o pracovnej ponuke s výborným zárobkom vo Veľkej Británii. Keďže lákavý návrh vyslovil jej blízky človek, ktorý sa navyše ponúkol aj zaplatiť cestu lietadlom, dievčine ani nenapadlo preveriť si jeho prísľuby. Mráz po chrbte jej prešiel až po príchode do Británie. Ako to už v podobných prípadoch chodí, skupinka zainteresovaných mužov jej okamžite zobrala osobné doklady. Nijaká lukratívna práca ju v zahraničí nečakala. Ubytovanie aj stravu jej hradil jeden z mužov. Ten jej po niekoľkých dňoch ozrejmil, že osobné doklady dostane späť, keď bude poslušná a uzavrie manželstvo s istým Indom. Muža, za ktorého sa mala vydať, predtým nikdy nevidela. Bola zúfalá, bezradná. Keďže organizovaná skupina obchodníkov bola už dlhšie pod dohľadom polície, podarilo sa Zuzanu po policajnej razii vyslobodiť. Dnes spolupracuje s orgánmi činnými v trestnom konaní a dúfa, že obchodníkov neminie prísny trest.

Nútená práca a zneužitie sociálneho systému

V okrese odkiaľ Peter pochádza bola nezamestnanosť. Jediná šanca ako pracovať, bolo ísť do zahraničia. Cez kamaráta sa dostal ku kontaktu na chlapíka, ktorého poznal z videnia – Dušana. Vraj by pre neho mal prácu v Anglicku vo fabrike na balenie zeleniny.

Platové podmienky sa zdali skvelé. A za cestu ani ubytovanie nebolo treba platiť. Vycestoval teda na letenku, ktorú mu kúpil Dušan. Čakal ho už na letisku v Londýne. Na mieste si od neho vypýtal doklady, vraj vybaví pracovné povolenie a iné náležitosti. Odviezol ho na drahom aute do domu Jána, kde mal bývať. Doklady ani Dušana už viac nevidel. Nakoniec pracoval v pekárni – bola to otrocká robota – 12 až 14 hodín denne. Za prácu nedostával žiadnu výplatu, len sľuby a vyhrážky, že dostane bitku, že ublížia jeho žene a deťom doma. Ani von nemohol ísť, telefonovať mohol len pod kontrolou. Bol ešte s ďalšími chlapmi zamknutý v byte, ješ' im dali raz denne. Po troch mesiacoch sa im podarilo utiecť. Neskôr zistili, že na ich doklady Dušan v Anglicku zobral rôzne pôžičky.

Na čo si dávať pozor!

Je podozrivé, keď:

- Ti ponúkajú prácu za veľa peňazí bez znalosti cudzieho jazyka krajiny, kam cestuješ
- Pri telefonickom pohovore sa pýtajú na tvoju váhu, výšku, obvod pásu, alebo si od teba pýtajú fotku celej postavy (majú právo sa pýtať napr. úroveň znalosti cudzieho jazyka, odborné znalosti, pracovné skúsenosti, atď.)
- Nedajú ti pracovnú zmluvu a dostatok informácií o zamestnávateľovi, podmienkach ubytovania, výške príjmu, pracovnej náplni, trvaní pracovného pomeru
- Za teba všetko zaplatia (neskôr sa ti môžu vyhrážať, že si to u nich musíš odrobiť)
- Ti chcú zobrať pas alebo doklady – väčšinou so zámienkou, že za teba všetko vybaví
- V zahraničí ti povedia (možno už na letisku, alebo pri nástupe do práce), že tá práca už nie je aktuálna, ale oni ti nájdu inú

Čo urobiť pred odchodom

- Pokiaľ dostaneš lákavú a výhodnú pracovnú/študijnú ponuku do zahraničia, vždy si z viacerých zdrojov **zisti čo najviac informácií** k nej a rovnako aj k osobe, ktorá túto ponuku dáva.
- Podľa možností skús **nájsť aj iné osoby**, o ktorých vieš, že zvažujú možnosť túto ponuku prijať, prípadne sa skontaktovať s osobami, ktoré majú s touto ponukou skúsenosť.
- Keď ti prácu ponúka **agentúra, dobre si ju prever**. Každá pracovná agentúra musí mať na svoju činnosť povolenie Národného úradu práce. (www.upsvar.sk) Podrobne sa informuj o činnosti agentúry. Vypýtaj si referencie od jej klientov. Over si adresu svojho budúceho zamestnávateľa, a to, či vôbec existuje. Seriózna pracovná agentúra poskytne aj telefonický kontakt na zamestnávateľa.
- Podpisuj len pracovnú zmluvu v jazyku, ktorému dobre rozumieš, a v ktorej je uvedené meno a adresa zamestnávateľa, adresa budúceho pracoviska, náplň práce, výška odmeny, ubytovacie podmienky a trvanie pracovného pomeru.

- Pred odchodom do zahraničia **nechaj blízkym osobám na seba kontakt** (aj na ľudí, s ktorými do zahraničia ideš), ako aj **informácie o mieste a pobyte** kde sa budeš nachádzať a dohodnite sa na pravidelnom kontakte.
- Nezabudni si zobrať **papier s telefónnymi číslami** a adresami na svojich blízkych a inštitúcie, ktoré ti môžu pomôcť. (slovenské veľvyslanectvo v krajine kam cestuješ, polícia...)
- **S blízkymi si dohodni záchranný signál** (vetu alebo slovné spojenie), ktorý budete môcť použiť aj počas odpočúvaného telefonátu.
- Pred cestou **si priprav niekoľko kópií svojich dokladov** (cestovný pas, občiansky preukaz, zdravotný preukaz, vodičský preukaz). Nikomu za žiadnych okolností nedávaj svoje doklady ani pas, ale ich kópiu (samozrejme okrem polície a pohraničnej stráže). Všetky potrebné náležitosti si má každý vybavovať sám. Jednu kópiu dokladov nezabudni nechať doma blízkym.

- V krajine , kam odchádzaš pracovať, **si nájdi čo najviac kontaktov** (napr. od známych, ktorí tam už boli, alebo bývajú).
- Na cestu **si vezmi nevyhnutné financie** na prípadný návrat domov a predplatenú telefónnu kartu.
- Vybav si **medzinárodnú platobnú kartu** – je výhodnejšia ako nosenie väčšieho obnosu v hotovosti. Peniaze si ulož na viac miest.
- K batožine **pribaľ slovník** jazyka krajiny, kam cestuješ a nauč sa základné frázy.

Ako na to – počas pobytu

- Všetky dôležité **doklady vždy nos pri sebe**. Ak ti niekto doklady zoberie alebo ich stratíš, okamžite to nahlás na polícii a kontaktuj slovenské veľvyslanectvo v danej krajine.
- **Ozývaj sa rodičom**, alebo známym tak, ako ste sa pred odchodom dohodli.
- **Oznám domov každú zmenu pobytu**.
- **Neprijímaj nijaké dary ani pôžičky**, nikomu sa nezaväzuj.
- Ak sú pracovné podmienky iné, než je uvedené v zmluve, **obráť sa na agentúru** alebo osobu, ktorá ti prácu sprostredkovala a informuj o tom svojich blízkych doma.
- **Dávaj na seba pozor**, vyhýbaj sa neosvetleným uliciam, nebezpečným štvrtiam, nenes so sebou cennosti a pod.

Čo robiť, ak sa dostaneš do ťažkostí:

- **Utekaj tam, kde sú ľudia**, na nejaké verejné a zároveň oficiálne miesto (úradná inštitúcia, knižnica, pošta...).
- **Požiadaj o pomoc radšej inštitúciu** než nejakú súkromnú osobu. Pri inštitúcii je menšie riziko zneužitia.
- Pomoc môžeš hľadať aj v miestach označených krížom, napr. v nemocniciach, kostoloch...
- Ak si v zahraničí, snaž sa **kontaktovať zastupiteľstvo svojej krajiny**
- Požiadaj o **kontakt na pomáhajúcu organizáciu**.

Na Slovensku môžeš takéto kontakty získať v IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu. (národná linka pomoci 00421 800 800 818)

- Vo väčšine cudzích krajín môžeš z telefónnej búdky zavolať o pomoc na číslo 112 (ak ovládaš aspoň základ jazyka)

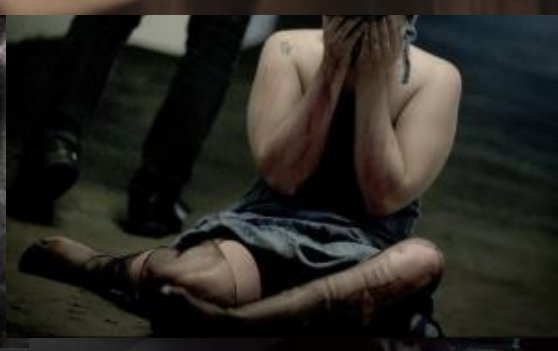

Ďakujem za pozornosť

Prajem Ti veľa šťastia a úspechov

Ako poznáš niekoho, kto sa chystá do zahraničia, uľahči mu cestu a pobyt tým, že ho oboznámiš s prečítanými informáciami.

0800 800 818

BEZPLATNÁ LINKA POMOCI

Národná linka pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi.

BEZ INFORMÁCIÍ SA STÁVAŠ OTROKOM

Novodobé otroctvo sa môže týkať naozaj každého. Dokonca aj Vás. Pri hľadaní práce v zahraničí sa totiž otrokom môžete stať aj Vy. Aby ste sa nestali obeťou obchodníkov s ľuďmi, volajte **0800 800 818** a získajte viac informácií.

Použitá literatúra

- [Www.iom.sk](http://www.iom.sk)
- <http://www.minv.sk/?obchodovanie-s-ludmi-a-slovenska-republika>
- <http://www.novodobiotroci.sk/obchodovanie-s-ludmi>
- <http://zurnal.pravda.sk/spolocnost/clanok/364430-obchodovanie-s-ludmi-sa-nevyhybani-slovensku/>
- http://www.snsip.sk/CCMS/files/Obch.s_lu%C4%8Fmi_SR_podklady_na_let%C3%A1k.pdf

Obrázky:

- <http://www.hlavnespravy.sk/socialne-obchod-s-ludmi-je-aj-slovensky-problem-upozornuje-charita/39162>
- <http://www.taz.com/clanok/1084112/slovakov-zijucich-v-britanii-odsudili-za-obchodovanie-s-ludmi.html>
- <http://obchodsludmi.sk/?cat=3>
- <http://aktualne.atlas.sk/moderne-otroctvo-obchodovanie-s-ludmi-je-tretim-najvynosnejším-biznisom-sveta/slovensko/spolocnost/>
- <http://www.humencanonline.sk/sk/aktualne/krimi/vyskolili-300-ludi-k-problematike-obchodovania-s-ludmi/>
- <http://www.humencanonline.sk/sk/aktualne/krimi/obchod-s-ludmi-je-vyhodny-biznis/>
- <http://www.cas.sk/clanok/192147/ukradli-vam-doklady-a-mobil-toto-musite-urobit-aby-ste-nemali-problemy/>
- <http://www.novodobiotroci.sk/>